

תורה אור • פרשת ויגש • מאמר 2

וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים...

”ויוסף אסף את כל הכסף”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayigash/2](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayigash/2)

1 וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה. הנה ארז"ל שלש מטמוניות הטמין יוסף. אחת נתגלה לקרח ואחת נגלה לאנטונינוס. ואחת גנוזה לצדיקים לע"ל.

"ויוסף אסף את כל הכסף שנמצא בארץ מצרים, ויוסף הביא את הכסף לבית פרעה". והנה אמרו חז"ל: "שלושה אוצרות הטמין יוסף. אחד התגלה לקרח, אחד התגלה לאנטונינוס, ואחד גנוז לצדיקים לעתיד לבוא".

ולהבין זה הנה כתיב אור זרוע לצדיק וידוע דהיינו בחי' אור קדמאה דהוה נהיר מסייפי עלמא עד סייפי עלמא דגניז קוב"ה לצדיקיא.

כדי להבין זאת, נאמר: "אור זרוע לצדיק", וידוע שזהו האור הקדמון, שהאיר מקצה העולם ועד קצהו, והקב"ה גנוז אותו לצדיקים.

2 וענין הגניזה הזאת יובן דהנה בעבודת ה' ימצא ב' בחי' ומדרגות באהבת ה'. הא' הוא בחי' האהבה הנולדת ונמשכת מן ההתבוננות בגדולת אוא"ס ב"ה כשיעמיק בשכלו ברוממות גדולתו ית' יולד מזה התפעלות בתשוקה והתלהבות אליו ית'

משמעותה של גניזה זו תובן [כך]: בעבודת ה' יש שתי בחינות ומדרגות באהבת ה'. הראשונה היא בחינת האהבה שנולדת ונמשכת מהתבוננות בגדולתו של אור אין סוף ברוך הוא: כאשר אדם מעמיק בשכלו ברוממות גדולתו יתברך, נולדת מכך התעוררות של כמיהה והתלהבות אליו יתברך,

כי לפי שכלו יהולל איש שהמדות נמשכים אחר השכל וההתבוננות. אהבה זו היא בחי' הולדה חדשה שנמצאת מחדש ע"י השכל וההתבוננות.

שהרי "האדם משובח לפי שכלו", שכן המדות נמשכות אחר השכל וההתבוננות. אהבה זו היא בחינת לידה חדשה, שנוצרת מחדש באמצעות השכל וההתבוננות.

3 ויש בחי' ב' באהבה והוא הנק' אהבה מסותרת שהיא האהבה שיש בטבע תולדת הנפש האלקית שהיא חפצה בטבעה להתכלל בא"ס ב"ה שהוא מקורה ושרשה

ויש מדרגה שנייה של אהבה, הנקראת אהבה מסותרת: האהבה הטבעה בטבעה המולד של הנפש האלקית, שמטבעה היא חפצה להיכלל באין סוף, ברוך הוא, שהוא מקורה ושורשה.

אלא שהיא אצלו בחי' העלם והסתר גדול ויציאתה אל הגלוי הוא עיי' התבוננות כמ"ש בתניא ונמצא כשיוצאת אל הגלוי עיי' ההתבוננות אין זו הולדה חדשה מן השכל ממש שממנו נולדה האהבה

אלא שבאדם היא נתונה במצב של העלם והסתר גדול, ויציאתה לגילוי נעשית באמצעות התבוננות, כפי שנכתב בתניא. נמצא שכאשר היא יוצאת לגילוי באמצעות התבוננות, אין זו באמת לידה חדשה מן השכל, כאילו האהבה נולדה ממנו,

שהרי אהבה זו כבר היתה מתחלה בנפשי רק שהיתה בהעלם ועיי' ההתבוננות יצתה מן ההעלם אל הגילוי.

שהרי אהבה זו כבר היתה בנפשו מלכתחילה, אלא שהיתה בהעלם, ובאמצעות ההתבוננות יצאה מן ההעלם אל הגילוי.

4 וזהו ענין מארז"ל נכנס יין יצא סוד. פי' סוד הוא בחי' אהבה מוסתרת הנ"ל ויציאת' אל הגלוי הוא עיי' ההתבוננות הנק' בשם יין יינה של תורה כו'.

וזהו פירוש דברי חז"ל: "נכנס יין יצא סוד". כלומר, "סוד" הוא בחינת האהבה המוסתרת שהוזכרה לעיל, ויציאתה לגילוי נעשית באמצעות ההתבוננות, המכונה "יין" – יינה של תורה וכו'.

ובאמת מעלת ומדרגת אהבה זו המוסתרת היא גדולה ורבה מבחי' האהבה הנולד' מהתבוננות הנ"ל. אף שזו היא הולדה חדשה וזו אינה התחדשות גמורה אעפ"כ שרשה נעלה יותר כו'

ובאמת, מעלתה ומדרגתה של אהבה מוסתרת זו גדולות בהרבה ממדרגת האהבה שנולדת מן ההתבוננות שהוזכרה לעיל. אף שזו האחרונה היא הולדה חדשה, ואילו זו אינה חידוש גמור, מכל מקום שורשה נעלה יותר וכו'.

ואהבה הנולדה מהתבוננות היא למטה ממנה במדרגה רק שלא נשפלה כ"כ כמו אהבה הנ"ל המוסתרת כו'

האהבה שנולדת מן ההתבוננות נמוכה ממנה במדרגה, אלא שלא ירדה נמוך כל כך כמו האהבה המוסתרת שהוזכרה לעיל וכו'.

(וכמ"ש בתניא שבחי' אהבה מוסתרת כשיוצאה אל הגלוי נק' אה"ר שלמעלה מאהבת עולם שמבחי' ההתבוננות כו' ועי' מ"ש לקמן ע"פ חכלילי מענין אה"ר ואה"ע).

(וכמו שכתוב בתניא, שכאשר האהבה המוסתרת יוצאת לגילוי היא נקראת אהבה רבה, שלמעלה מאהבת עולם, שמקורה בבחינת ההתבוננות וכו'. ועיינו במה שכתוב להלן על הפסוק "חכלילי", בעניין אהבה רבה ואהבת עולם.)

והנה בחי' ומדרגת יוסף הצדיק עליון הוא בחי' אה"ר המסותרת שיש בכל נפש מִישראל ששרשה גבוה
מאד נעלה שזהו בחי' יוסף שהוא בחי' יסוד דהיינו בחי' י' סוד כו'.

והנה מדרגתו ובחינתו של יוסף הצדיק העליון היא בחינת האהבה רבה המסותרת המצויה בכל נפש מִישראל,
ששרשה גבוה ונעלה מאוד. זוהי בחינתו של יוסף, שהיא בחינת יסוד, כלומר בחינת יו"ד וסוד וכו'.

וזהו פי' אור זרוע לצדיק שהוא בחי' אור קדמאה שגנוז לצדיקים. ואור קדמאה הוא בחי' אה"ר הנ"ל
שהיא למעלה מעלה מבחי' אה"ע הנק' ג"כ אור

וזהו פירוש "אור זרוע לצדיק": זוהי בחינת האור הקדום שגנוז לצדיקים. והאור הקדום הוא בחינת האהבה רבה
שהוזכרה לעיל, הנעלית לאין ערוך מבחינת אהבת עולם, שגם היא נקראת "אור".

(כי אור הוא בחי' חסד ויש חסד עולם והוא בחי' האהבה הנמשכת מן השכל אבל אור קדמאה הוא בחי'
אה"ר שלמעלה מהשכל ונלקחה מבחי' רב חסד וחסדי מאתך לא ימוש כו')

(כי אור הוא בחינת חסד, ויש חסד עולם, שהיא בחינת האהבה הנמשכת מן השכל; אבל האור הקדום הוא בחינת
אהבה רבה, שלמעלה מן השכל, והוא נלקח מבחינת "רב חסד" ו"חסדי מאתך לא ימוש" וכו').

אלא שגנוז לצדיקים בבחי' יוסף צ"ע וממנו נזרע בכל א' מִישראל בחי' אהבה הנ"ל אלא שהיא מסותרת
בבחי' גניזה וסוד והעלם ונכנס יין יצא סוד כנ"ל:

אלא שגנוז לצדיקים בבחינת יוסף צדיק עליון, וממנו נזרעת בכל אחד מִישראל בחינת האהבה שהוזכרה לעיל; אלא
שהיא מסותרת בבחינת גניזה, סוד והעלם, ו"נכנס יין יצא סוד", כנזכר לעיל.

5 ועפ"י יובן ג"כ מ"ש בזהר תרומה (דקס"ו ע"ב ודקס"ז ע"א) האי אור זרע ל"י קוב"ה בגינתא דעדנוי ע"י
דהאי צדיק דאיהו גננא דגינתא ונטל להאי אור וזרע ליה זריעה דקשוט כו'

ועל פי זה יובן גם מה שכתוב בזהר, פרשת תרומה (דף קס"ו ע"ב ודף קס"ז ע"א): "אור זה זרע אותו הקדוש ברוך
הוא בגן עדנו, באמצעות צדיק זה, שהוא גנן הגן; הוא נטל את האור הזה וזרע אותו, זריעה של אמת" וכו'.

ובגלותא גנתא לא עאל ביה גננא. והוא אור דאיהו זרוע תדיר עביד איבין ומינין ומגרמיה אזורע
כקדמיתא.

"ובזמן הגלות הגנן אינו נכנס לגן. ואותו אור שנזרע עושה תמיד פירות ומינים, ונזרע מעצמו כפי שהיה בתחילה."

ופי גנתא הוא בחי המשכת הקו"ח ממלי דא"ס שהוא ראשית הקו עד סיומו נקי הכל בחי גנתא שהוא בחי מלי.

ופירוש "הגן" הוא בחינת המשכת הקו והחוט ממלכות אין סוף, שהיא תחילת הקו, ועד סופו; כל הקו נקרא "גן", והוא בחינת מלכות.

(ע' במק"מ בזהר פ' בא די ל"ה ע"א בשם הרח"י בפ"י בחד צדיק כו'. דזרע בגנתא כו' ע"ש)

(עיינו במקדש מלך על הזוהר, פרשת בא, דף ל"ה ע"א, בשם רבי חיים ויטאל, בפירוש "צדיק אחד" וכו', "שזרע בגן" וכו'. עיינו שם.)

וכמארז"ל מה הגן צריך לעדור ולהשקות ולזמור שהוא בחי עבודת הבירורים שזה נעשה ע"י יוסף הצדיק.

וכמאמר חז"ל: "מה הגן צריך לעדור ולהשקות ולזמור"; זו בחינת עבודת הבירורים, הנעשית באמצעות יוסף הצדיק.

והנה כמו בארץ הגשמית יש ב' מיני צמיחה הא' התבואות הנזרעים מדי שנה ועולים וצומחים.

והנה, כשם שבארץ הגשמית יש שני מיני צמיחה: הראשון, התבואה שנזרעת מדי שנה ועולה וצומחת;

6 והב' הם הנק' ספיחין דהיינו מה שצומח מאיליה שלא נזרע עכשיו כלל אלא מן הזריעה שנפל בה מכבר כו'. והם הנק' ספיחא דארעא דמקיימי ארעא שעיקר קיום הארץ הוא ע"י הספיחין.

והסוג השני הוא מה שנקרא ספיחין, כלומר, מה שצומח מאליו, בלי שנזרע כעת כלל, אלא [בא] מן הזריעה שנפלה בו קודם לכן וכו'. לכך קוראים "ספיחא דארעא דמקיימי ארעא" — ספיחי הארץ שמקיימים את הארץ, שכן עיקר קיומה של הארץ הוא באמצעות הספיחין.

7 וכך נמצא למעלה בארץ העליונה הנקרא גנתא ב' בחי ומדרגות אלו דהיינו בחי המשכות הנמשכות בה בבחי זריעה

וכך גם למעלה, בארץ העליונה הנקראת "הגן", מצויות שתי בחינות ומדרגות אלו: כלומר, בחינת ההמשכות הנמשכות לתוכה בדרך של זריעה,

כמ"ש אור זרוע כו' ויש בחי שגדילים בה מבחי ספיחין דהיינו ממה שנזרע כבר כו' והספיחים אף שאין זה ענין התהוות והמשכה חדשה ממש רק

כמו שכתוב: "אור זרוע" וכו'; ויש בחינה של מה שגדל בה כספיחים, כלומר ממה שכבר נזרע וכו'. ובאשר לספיחים, אף שאין זו ממש התהוות חדשה והמשכה חדשה, אלא רק

שהוא בחיי גידול ממה שהיה בהעלם בהארץ עכ"ז יש בו מעלה יתירה ששרשו גבוה ביותר והוא כנ"ל בענין האהבה המסותרת כשיוצאת אל הגלוי הגם שאינו התהוות חדשה

צמיחה ממה שהיה בהעלם בארץ, אף על פי כן יש בה מעלה יתרה, ששורשה גבוה ביותר. וזהו כפי שהוסבר לעיל בענין האהבה המסותרת, כשהיא יוצאת לידי גילוי: אף שאין זו התהוות חדשה,

כמו האהבה הנולדה מההתבוננות עכ"ז שרשה גבוה יותר כו' ובחי' גלוי אהבה המסותרת זהו ענין הספיחים שהארץ מוציאה צמחה מעצמה.

כמו האהבה שנולדה מן ההתבוננות, אף על פי כן שורשה גבוה יותר וכו'. וגילוי האהבה המסותרת הוא ענין הספיחים, שהארץ מוציאה את צמיחתה מעצמה.

ומגרמיה אזדרע דהיינו מאותה האהבה שנזרע בה כבר שהיתה מסותרת כו' וזהו בחי' אור זרוע כו' ו"מגרמיה אזדרע", כלומר מאותה אהבה עצמה שכבר נזרעה בה והייתה מסותרת וכו'. וזוהי בחינת "אור זרוע" וכו'.

(שנזרע כבר בנפש האלקית אבל האהבה הנולדת ונמשכת מההתבוננות הנק' אהבת עולם הוא כמשל הזריעה שזורעים עכשיו מחדש)

(שנזרעה כבר בנפש האלקית; אבל האהבה שנולדת ונמשכת מן ההתבוננות, הנקראת אהבת עולם, היא במשל כזריעה שנזרעת עכשיו מחדש).

וכל זריעות אהבות אלו הכל הוא מבחי' יוסף הצדיק שנק' גננא דגנתא שממנו נמשך האור בבחי' מלי' הנק' גנתא (שהוא מקור נש"י):

וכל זריעות האהבות הללו באות מבחינת יוסף הצדיק, הנקרא "גננא דגנתא", שממנו נמשך האור לבחינת מלכות, הנקראת "גן" (שהיא מקור נשמות ישראל).

8 וזהו ענין וילקט יוסף את כל הכסף כו' שהוא בחי' חסדים שכולם נמשכים בבחינת יוסף הצדיק וכנ"ל בענין אור קדמאה דגנזי' לצדיקים

וזהו פירוש "וילקט יוסף את כל הכסף" וגו': זוהי בחינת החסדים, שכולם נמשכים בבחינת יוסף הצדיק, וכפי שנתבאר לעיל בענין האור הקדמון שנגזר לצדיקים,

שהוא נמשך בבחי' יוסף הנק' צ"ע והוא גנא דגנתא שממנו נמשך בחי' אהבה מסותרת הנ"ל בכ"א מישראל.

שהוא נמשך בבחינת יוסף, הנקרא צדיק עליון; והוא "גנן הגן", שממנו נמשכת בחינת האהבה המסותרת שנוכרה לעיל לכל אחד מישראל.

וזהו ויבא ביתה פרעה הוא בחי' המלכות הנק' גנתא ועלמא דאתגליא שהוא מקור נש"י. וזהו ענין שלש מטמוניות הטמין יוסף כו'.

וזהו "ויבא ביתה פרעה": זוהי בחינת מלכות, הנקראת "הגן" ו"העולם הנגלה" (עלמא דאתגליא), והיא מקור נשמות ישראל. וזהו ענין "שלוש מטמוניות הטמין יוסף" וגו'.

דהנה ידוע בכתבי האר"י ז"ל שהחסד (מה"ח הנמשכים בז"א והחסד שבת"ת) מתחלק לגי' פרקין היינו השליש העליון הוא בבחי' העלם והסתר ונק' חסדים מכוסים וב' שלישי מתגלין.

שהרי ידוע מכתבי האר"י ז"ל, שהחסד — מחמשת החסדים הנמשכים בז"א, וכן החסד שבתפארת — מתחלק לשלושה פרקים, כלומר לשלישים: השליש העליון נמצא בעלם ובהסתר ונקרא "חסדים מכוסים", ושני השלישים מתגלים.

והיינו ענין ג' מטמוניות הנ"ל ששנים נתגלו שהם ב' שלישים המתגלים. והשליש עליון שהוא בחינת חב"ד שבו הוא מכוסה ונעלם ויתגלה לצדיקים לע"ל

וזהו ענין שלוש המטמוניות שזכרו לעיל, ששתיים מהן התגלו: אלו הם שני השלישים המתגלים. ואילו השליש העליון, שהוא בחינת חב"ד שבו, מכוסה ונסתר, ויתגלה לצדיקים לעתיד לבוא,

וכמ"ש אור זרוע לצדיק והיינו ענין בחי' אור קדמא שגנוז לצדיקים כו' וכל זה הטמין יוסף שהוא בחינת יסוד שבו נמשכים החסדים הנ"ל.

כמו שכתוב: "אור זרוע לצדיק". וזהו ענין בחינת האור הקדמון שגנוז לצדיקים וגו'. את כל זאת הטמין יוסף, שכן הוא בחינת יסוד, שבה נמשכים החסדים האמורים.

וכנודע ליי"ח (אפ"ל ג"כ דחסדים מכוסים ומגולים הם בחי' אה"ר ואה"ע הנ"ל. וזהו וילקט יוסף את כל הכסף הן חסדים המכוסים הן המגולים.

וכידוע לידועי חן. [אפשר לומר גם] שהחסדים המכוסים והחסדים המגולים הם בחינות אהבה רבה ואהבת עולם שזכרו לעיל. וזהו "וילקט יוסף את כל הכסף" — הן החסדים המכוסים והן המגולים.

והכל הביא ביתה פרעה שמתגלים ביחוד ז"נ. עוד י"ל פרעה ל' פריעה שע"י פריעה מתגלים ג' פרקי החסד כנז' בע"ח והכל א'. ועמ"ש בזהר בלק (ד' ר"ד)

ואת הכול הביא ביתה פרעה, שכן הם מתגלים בייחוד ז"א ונוקבא. עוד אפשר לומר ש"פרעה" הוא מלשון פריעה, גילוי, מפני שעל ידי פריעה מתגלים שלושת פרקי החסד, כמוזכר בעץ חיים; והכול אחד. וראו מה שנכתב בזהר על בלק (ד' ר"ד),

בענין בקר דיוסף דלשם מבואר ג"כ דאור קדמאה הנ"ל נמשך בבחי' יוסף ודוד אתקין ל"י חופאה

בענין "בוקר יוסף", שכן שם מוסבר גם שהאור הקדמון הנזכר לעיל נמשך בבחינת יוסף, ודוד התקין לו חופה,

כמ"ש בקר אערך לך ואצפה. והוא ענין וילקט יוסף את הכסף ויבא ביתה פרעה והמ"י.

כמו שכתוב: "בבוקר אערך לך ואצפה". וזהו ענין "וילקט יוסף את הכסף ויבא ביתה פרעה". והמבין יבין.

ועמ"ש במ"א ע"פ וימינך מקרב חיקך כלה דהענין שיתגלו החסדים מכיסויים יסוד דאימא כו'. ואפ"ל ג"כ דפ"י כסף הנמצא באמ"צ הם חסדים מכוסים ובארץ כנען הם חסדים מגולים:

ועיין במה שכתוב במקום אחר, על [הפסוק] "וימינך מקרב חיקך כלה", שהענין הוא שהחסדים יתגלו מתוך הכיסוי שלהם, יסוד דאימא כו'. ואפשר לומר גם שפירוש "הכסף הנמצא בארץ מצרים" הוא החסדים המכוסים, ואילו "בארץ כנען" — החסדים המגולים.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayigash/2

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק